

ČINNOSŤ MESTSKÉHO MÚZEA V ROKU 2022

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ STARÁ TURÁ NA ZAČIATKU 20. STOROČIA

Výstavu sme predĺžili až do roku 2022. Návštevníci tu mohli vidieť viac ako 100 fotografií zo Starej Turej z 20. – 40. rokov 20. storočia. Prevažná časť týchto snímok pochádza z ateliéru známeho miestneho fotografa Františka Lukeša st. (1899 – 1961). Na fotografiách je zachytená stavba Masarykovej štátnej meštianskej školy, výstavba železničnej trate Nové Mesto n. Váhom – Veselí n. Moravou (1923 – 1929), činnosť sestier Royových a Modrého kríža, Slovenskej ligy v Starej Turej a i. Návštevníci si na výstave mohli detailne prezrieť aj najstaršie letecké zábery Starej Turej.

630. VÝROČIE PRVEJ PÍŠOMNEJ ZMIENKY O STAREJ TUREJ

V roku 2022 oslávilo mesto Stará Turá 630. výročie prvej písomnej zmienky. V roku 1392 kráľ Žigmund Luxemburský daroval rozsiahly majetkový komplex Čachtického panstva bratislavskému županovi Stiborovi zo Stiboríc. V darovacej listine sa spomína mestečko Čachtice s hradom a okolité obce, medzi nimi i Stará Turá – v tom čase ešte ako „Turá“.

Pri tejto príležitosti sme dňa 5. augusta usporiadali historické slávnosti. Tromi výstrelmi z dela ich zahájila skupina historického šermu Wagus, ktorá zabezpečovala program slávností. Pre návštevníkov bol pripravený historický sprievod, šermiarske a divadelné vystúpenia, ukážky stredovekých tancov a hudby, rôzne atrakcie a hry pre deti. V Mestskom múzeu boli v tento deň vystavené vzácne originály kráľovských výsadných listín mesta Stará Turá, ktoré má verejnou možnosť vidieť len pri špeciálnych príležitostiach. Vystavené bolo i faksimile prvej písomnej zmienky o Starej Turej, ktorú pre múzeum vyhotovil významný slovenský reštaurátor doc. Ivan Galamboš. V premietacej miestnosti múzea sa počas podujatia premietali filmové zábery Starej Turej z rokov 1943 – 1983.

Historické slávnosti boli spojené s podujatím Remeslá našich predkov, najväčším remeselným podujatím, ktoré sa v priebehu roka koná v Starej Turej.

Foto: Dušan Haver

VÝSTAVA STARÁ TURÁ – 50. A 60. ROKY 20. STOROČIA

Otvorenie výstavy sa uskutočnilo dňa 5. augusta 2022 – v deň historických slávností. Na výstave sa nachádza viac ako 150 fotografií zo života v Starej Turej. Dopĺňajú ich úryvky z mestských kroník z rokov 1950 – 1969. Výstava zachytáva najmä dôležité udalosti z daného obdobia, akými boli výstavba priehrady a otvorenie tzv. Parku kultúry a oddychu na Dubníku s Klubovým domom, výstavba športového strediska a štadióna, výstavba vysielača na Javorine, otvorenie Domu odborov (dnes DK Javorina), vyhlásenie Starej Turej za mesto, činnosť závodu Presná mechanika a ďalšie. Na výstave sa dozviete i mnoho zaujímavostí, napr. aký bol pôvodný návrh pomenovania staroturianskych ulíc z roku 1961, ako vyzeral interiér niekdajšej židovskej synagógy, či kde boli slávnostne zasadené tzv. Stromy republiky pri príležitosti 50. výročia vzniku ČSR.

Výstavu dopĺňajú rôzne zaujímavé články zo závodného časopisu bývalého podniku Presná mechanika *Jemnomechanik* a videozáznamy zo Starej Turej z 50. a 60. rokov – Rekreačia detí na Dubníku (1956), Oslavy 1. mája (1960), Okrsková spartakiáda (1960) a iné. Fotografie použité na výstave pochádzajú z archívu Mestského múzea v Starej Turej, Tlačovej agentúry SR, Dušana Hrnčířka a Dušana Klimáčka. Výstavu doposiaľ navštívilo viac ako 500 návštevníkov. Ak ste to ešte nestihli, máte možnosť až do konca marca 2023.

Foto: Dušan Haver

VÝROBKY PRESNEJ MECHANIKY V CELOVEČERNOM FILME

Prvú transplantáciu srdca na svete uskutočnil dňa 3. decembra 1967 v Kapskom Meste profesor Christiaan Neethling Barnard. Použil pri nej externý defibrilátor Prema, vyvinutý v spolupráci s prof. MUDr. Peleškom, ktorý sa vyrábala v pobočnom závode v Brne. V roku 1958 prístroj získal ocenenie Grand Prix na svetovej výstave Expo v Bruseli. Bola to prvá svetová výstava, ktorá sa konala po skončení 2. svetovej vojny. V septembri 1969 prof. Barnard, pri návšteve Československa poďakoval za dodanie defibrilátora, bez ktorého, ako povedal: „by operáciu nemohol uskutočniť“.

Pracovné stretnutie pri príležitosti 1. transplantácie srdca v roku 1967. Zľava generálny riaditeľ podniku Chirana Ing. Miroslav Nerád, kardiochirurg prof. Christiaan N. Barnard, riaditeľ Výskumného ústavu zdravotníckej techniky Jozef Kozumplík, pracovník Veľvyslanectva Juhoafrickej republiky.

V roku 2022 bol natočený hraný film juhoafricko-nemecko-českej koprodukcie – *Zázrak z Kapského Mesta* (Das Wunder von Kapstadt), ktorý je inšpirovaný týmto skutočným príbehom. Lisa Scheel je začínajúca frankfurtská lekárka, ktorá tvrdo pracuje na tom, aby sa presadila ako jedna z prvých žien v chirurgii, v ktorej dominujú muži. Napriek tomu prof. Kohlfeld uprednostňuje mužského uchádzača. Hlboko zranená Lisa nasleduje svoj plán a cestuje do Kapského Mesta za Kohlfeldovým rivalom Dr. Barnardom, ktorý tiež horúčkovo pracuje na prvej transplantácii srdca. Po tvrdom boji sa Lisa stane členkou Barnardovho chirurgického tímu. Spolu s Hamiltonom Nakim, ktorý sa pre tmavú farbu pleti môže operácie zúčastniť len tajne, Lisa výrazne prispieva k tomu,

že prvá transplantácia srdca sa stala prelomom v medicíne.

Produkčná spoločnosť Producers at Work získala za tento film „Cenu producentov“ na Filmfeste v Hamburgu a dňa 1. novembra ním zahájili filmový festival v Biberachu. Pri natáčaní filmu boli ako rekvizity použité aj viaceré exponáty Mestského múzea v Starej Turej. Medzi nimi bol i spomínaný externý defibrilátor (výrobca: Presná mechanika), či prístroj pre mimotelový krvný obeh Premacard II (výrobca: Presná mechanika), ktorý bol použitý pri prvej transplantácii srdca v Československu v roku 1968.

NÁVŠTEVNOSŤ MÚZEA

V roku 2022 sa návštevnosť zvýšila so zlepšením pandemickej situácie, početné návštevy sme mali najmä zo základnej i z materskej školy. Mestské múzeum sa v roku 2022 stalo partnerom výstavy o anesteticknej a dýchacej technike *Tvoj pokojný spánok patrí inému*, ktorú pripravilo Slovenské technické múzeum v Košiciach. Dňa 10. mája sa v múzeu konalo oceňovanie osobností mesta Stará Turá za rok 2021. V máji múzeum navštívili rabín Miša Kapustin a reportér Denníka N – Mirek Tóda, ktorí tu natočili podcast o histórii Starej Turej a obnove židovského cintorína. V rámci Festivalu Divné veci sa v múzeu konalo predstavenie pre deti a v októbri Halloweenске premietanie pre deti z CVČ. Múzeum bolo otvorené i počas podujatí Staroturiansky jarmok, Remeslá našich predkov a Kopaničársky jarmek. V novembri nás svojou návštevou potešili klienti Centra sociálnych služieb Domov Javorina. Mestské múzeum navštívilo v minulom roku takmer 1200 návštevníkov.

Do zbierky múzea aj v roku 2022 pribudli predmety a fotografie, ktoré nám darovali obyvatelia Starej Turej. Chceli by sme preto poďakovať Vladimírovi Bielčíkovi, Dušanovi Haverovi, Anne Lašákovéj a Eve Nováčikovej.

VÝZVA

Mestské múzeum pripravuje ďalšiu zo série výstav fotografií zo života v Starej Turej, tentokrát v období 70. a 80. rokov 20. storočia. Budeme veľmi radi, keď sa s nami podelíte o fotografie z kultúrnych a športových podujatí, osláv, či rôznych činností, ktorým sa ľudia venovali vo voľnom čase.

Pošlite nám svoje fotografie na mailovú adresu muzeumst@gmail.com a uveďte k nim miesto a rok nasnímania fotografie (aspoň približný), prípadne aj pri akej príležitosti bola vytvorená. Ak nemáte možnosť fotografie naskenovať v dobrej kvalite, neváhajte nám zavolať na tel. číslo 0949 441 470 alebo napísať na Facebooku. Ďakujeme.

Mgr. Lucia Toman
Mestské múzeum Stará Turá